

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра філософії
Інститут вищої освіти НАПН України
Польське Товариство філософської педагогіки
імені Броніслава Ф.Трентовського (TRF)**

За підтримки
**МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»**

**Під знаком Григорія Сковороди:
зоряний час української культури**

МАТЕРІАЛИ

III міжнародної науково-практичної конференції

«Освіта у констеляціях постсучасності»

(5-6 грудня 2017 року)

Харків
ХНПУ – 2018

якою писав Сковорода (це як відомо, «руська» мова), а й на матеріалі перекладу на українську. Адже такий переклад є радше осучасненою версією оригіналу і розширяє простір репрезентацій оригіналу та його інтерпретаційні можливості.

Г.С. Сковорода, як відомо, був поліглотом. Але знання багатьох іноземних мов ще не є ознакою високої лінгвістичної культури їхнього носія, бо це знання може існувати у вигляді обмеженого мовному коду, навіть якщо індивід володіє нею на рівні носія. Це мова так званої «напіосвіченої людини», лінгвістичні уподобання якої переконливо розкриває Т. адорно у своїй «Теорії напіосвіти». Мова ж Сковороди характеризується опрацьованими кодами як у філософських, так і у літературних текстах. Як приклад тут можна назвати його гру з античними образами і концептами, які присутні майже в усіх його філософських творах. Але найбільш важливим для розуміння лінгвістичної культури Сковороди є діалог «Сіон», де йдеться про духовне упорядкування світу Словом. Опанування мови символів і застосування цієї мови у спілкуванні, як доводить Сковорода, є різними процесами. Таке розрізнення вже є свідченням високої лінгвістичної культури.

Аналіз лінгвістичної культури Сковороди у площині соціолінгвістики і соціології знання доводить, що його самореалізація відбулась і у статусі посередника між західною і східною гілками християнства.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТИ: ПОЛЕМІЧНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

О.М. Грицай, м. Харків

Розвиток культури та її реальні можливості пов'язані з освітою яка є основою у функціонуванні всіх культур. Проблеми єдності культури й освіти активно культивується як в теоретичній так і в практичній площині. Водночас взаємодія культури та освіти носить суперечливий характер. Ці суперечності мають місце як всередині кожного феномену, так і в їх взаємодії.

Освіта завжди була проблемою культури, оскільки вона дає людині засоби для виявлення смислів. В цьому контексті інтеграційні та інформаційні тенденції глобалізованого світу тематизують проблему взаємовідношення мультикультур і культури в цілому в контексті освіти і науки.

Характерна особливість освіти полягає в тому, що вона є не тільки раціоналізацією людського знання, а має конкретно-практичне, культурологічне значення. Ця двуєдиність виражається в застосуванні наукових досягнень в усіх сферах життєдіяльності людства незалежно від їх відмінностей у культурному розвитку. Оскільки освіта тісно вплетена в буттєву тканину становлення людства і, зокрема, індивідуальної самоідентифікації особистості, то створюється ілюзія про рівномірність розвитку як усіх сфер життєдіяльності людства так і світоглядницьких засад. Однак, вже на початку 21 ст. політика щодо освіти існуючих мультикультурних спільнот в безпосередній і дотичній культурі не виправдала себе в жодній країні Європи, де вона проводилась. Відбулося самовідчуження особистості в продуктах культури. Але таке відчуження може “зніматися” в комунікативній системі, тому було змінено акцент з соціальної проблеми окремих суспільств на цивілізаційний. Однак, цей процес ще більше поглибив проблеми людства, які спричинили багатоаспектні зміни в культурі: це освітні і технологічні новації, які вимагають універсальних знань, безперервне оволодіння освітою в зрілому віці, розвиток принципів нових гендерних ролей, розповсюдження страху внаслідок напливу мігрантів тощо.

Означені цивілізаційні виклики виливаються в полемічні інтерпретації взаємозв'язку освіти і культури і породжують плюралізм думок, концепцій, теорій, та їх реалізацію в квазідемократичних соціумах. Замість проголошеної свободи, демократії, завдяки ІТ технологіям виникають керовані спільноти і суб'єкти які ще більше поляризуються між собою. Інформаційно-технократичний світ поглинає індивіда, змушує його перебувати одночасно у кількох культурних просторах, в тому числі й у віртуально синтетичному. Такі виклики

вимагають, формування сучасного типу особистості, який повинен бути не тільки ретранслятором нових знань та компетентності, але передбачається комплексний процес навчання і виховання, залучення до базових цінностей культури, життєвого та соціального вибору.

Онтологічне цілепокладання як індивідуальне самоздійснення в культурі, нашоухується на «сміслові межі» підпорядкування освіти вимогам соціальним, економічним, психологічним, демографічним. Висловлюючись мовою Г.В.Ф. Гегеля «ідея – образ» приходять в суперечність за законом розвитку, оскільки активність суб'єкта має характер не тільки розвиваючий, але й руйнуючий в тому випадку, коли не переборює себе. Засвідчено історією людства, що науковий прогрес приносить не тільки позитивні процеси, але й негативні. Це породжують різні соціальні рухи які борються з наукою і соціальними реформами, наприклад неолуддизм. Парадокс полягає в тому, що чим більше розвинута культура соціуму, тим більша вимога освіти до суб'єкта, тобто до освіти і праці. В такому випадку розвиток освіти, ІТ, культури, не робить людину вільною, а ще більше поглиблює експлуатацію її фізичних і духовних сил. Індивід стає рабом освіти і культури навіть до повного самознищення (прикладом може слугувати Японія).

Отже, питання міри розвитку і застосування освіти та технологій можливо варто вирішувати не тільки в полемічних інтерпретаціях інтелектуалів, науковців в освітянському просторі, а в організації і самоорганізації діяльності суб'єкта в контексті культури.

Література

1. Гегель В.Ф.Г. Философия духа / Энциклопедия философских наук. Философия духа, т. 3. – М., «Мысль» 1977. – с. 468.
2. Култаева М.Д. Категория «BILDUNG» в немецкой философской традиции традиции, или размышление о смысле предназначения образования / М.Д. Кутаева // Постметодика. №1(23),–1999,– С.8.